

ΓΗΣ ΠΑΛΛΑΜΑΣ. Πρώτα πρόσωπα και ζήτημα.

Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ψυχάρης και Καλομοίρης.
Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. "Υστερ" από την καταστροφή.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Ο Βενιζέλος ενάντια στον Όμηρο.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.

ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Ο περιορισμός της λευτεριάς του τύπου, ή προστασία της δημόσιας ήθικης, το δικαίωμα που δίνεται στη δικαστική αρχή να διαλύει τους συνεταιρισμούς των πολιτών, ή Σύσταση Συμβουλίου επικρατείας κ' ίσως και Γερουσίας ακόμα και σαν κορωνίδα όλων αυτών ή νομοθέτηση της καθαρέβουσας σαν επίσημης γλώσσας του κράτους κ' ή κατάδειξη της φυσικής γλώσσας του λαού είναι ως την ώρα οι δρόμοι για τις αρχές του είκοστου αιώνα καρποί, που έφερε στον τόπο μας ένα κοινωνικό κίνημα. Και το κίνημα ονομάστηκε λαϊκή επανάσταση και φιγουράρει ακόμα σαν ανόρθωση στα χείλη του **φωτισμένου** πολιτικού, που φέβηκε από το νησί της Κρήτης να την αποτελειώσει με τη βοήθεια του βαπτισμένου **φιλελεύθερου** κόμματος και με τη σύμπραξη μιας ομάδας **προδευτικών** κοινωνιολόγων, που α' δέν τολμούνε να ονομαστούνε σοσιαλιστές, σαν τον έρτίμο αστό κ. Πλάτωνα Δρακούλη, ως τόσο κοκετάρουνε όταν τους δίνουν άλλοι τόνοςμα. Το φαινόμενο είναι ίσως παράξενο, μα και φυσικό. Μια στρατιωτική, αστική επανάσταση σε μιάν αστοκρατούμενη κοινωνία δέν μπορούσε να πάρει παρά πεισοδρομική, αντιδραστική φόρα, όσο τέτοια είναι τα κοινωνικά και πολιτικά ιδανικά που ταιριάζουνε με τα υλικά συμφέροντα της τάξης που κυριαρχεί. Τα λιγοστά προδευτικά στοιχεία που — είτε γιατί τους έλειπε μια καθαρή αντίληψη της κίνησης, είτε γιατί δέν είχανε τη δύναμη να αντιδράσουνε σ' αυτή— αναγκαστήκανε να τη βοηθήσουν, είχανε **αναπόφευχτο να γίνουν πέμπτες της τροχός και**

ρει μόνο δικαιώματα, να τον υποτάξει περισσότερο στην εξουσία της ολιγαρχίας και να του εμποδίσει την ομαλή και λεύτερη πολιτική εξέλιξη και κοινωνική πρόοδο.

Ένα μέσα στα προδευτικά στοιχεία, που παρασυρθήκανε να βοηθήσουν το πεισοδρομικό κίνημα με την πίστη πως βοηθούνε μιάν ανόρθωση και με την έλπίδα πως μ' αυτά προδέδουνε και το δικό τους ζήτημα, είναι κ' οι δημοτικιστές. Η φωνή του συγγραφέα του «Κοινωνικού μας ζητήματος» τους ειπε δώ και τέσσερα χρόνια πους θάπρεπε να είναι ο δρόμος που θα μπορούσε να προκόψει το γλωσσικό αγώνα. Μα ή φωνή αντίαλλησε στην έρημιά. Της αντίταχτήκανε τα ίδια επιχειρήματα της θρησκείας και της έθνικης ενότητας, που μεταχειρίζεται τώρα κι ο κ. Μιστριώτης στο πατριωτικό του έργο. Κ' ή μικρή κίνηση, που φάνηκε ναργοσαλέει μα στιγμή με τη γνώμη εκείνη, σώπασε γλήγορα. Το μεθύσι της ανόρθωσης και τα μεσοιανικά όνειρα κυριέψανε τα πνέματα. Η επικράτηση της δημοτικής γλώσσας κρεμάστηκε από το φωτισμό των επίσημων, ή λαϊκή προπαγάντα λογαριάστηκε περιττή. Φοιτητικές συντροφίες—μια ιδέα που παρμένη πραχτικά μπορούσε να θαματοργήσει— συστηθήκανε άπάνω στα παλιά καλούπια με φουσκωμένες προκήρυξεις και φούμαρα πατριωτικά κι αισθηματολογικά, κι ο εκπαιδευτικός όμιλος, σοβαρότερος βέβαια τούτος, μα βιαστικός κι αυτός και με πρόγραμμα κάπως άοριστο, ιδρύθηκε κ' ή προκήρυξή του σκορπίστηκε στο πανελλήνιο με τις υπογραφές εκλεχτών κ' επίσημων. Για μια στιγμή νομίσαμε πως ή νίκη μας σίμωσε και πως δέν έλειπε άλλο παρά ο δημοτικιστής ύπουργός που θα έμπαζε τη δημοτική γλώσσα στα σκολειά. Κι ο ύπουργός αυτός ήρθε. Κ' είτανε μέλος του Όμιλου κιάλας, ύπογραμμένος φαρδιά πλατιά, πρώτος μάλιστα στην Προκήρυξη. Κι ο ύπουργός αυτός δέν είτανε ο μόνος δημοτικιστής στην καινούργια Κυβέρνηση. Μα